

Näyttelyarvio: Luonnosta matkittu

Outi Nummi ja Petri Nummi

Jääkarhun valtava tassu jättää lumeen vain kevyen painauman. Algonquin-intiaanit kehittivät lumikenkiä tutkimalla jääkarhun jälkiä. Kuva: Kirill Lorech / Heureka

Kopioitu luonnosta – vaihtuva näyttely 23.9.2006 – 2.9.2007. Heureka.

”Kato miten söpö lepakko!” ”Onks se täytetty? Noi muut on selvästi leluja!””, havainnoi tarkkana näköinen näyttelytestiryhmämme (Paiju 10 v., Meija 8 v.). Olemme Heurekan Kopioitu luonnosta -näyttelyn kaikkuluotausta käsittelevän osion luona. Ovaalinmuotoisten rakenteiden toisella puolella esitellään eliökunnan ilmiö, toisella sen sovellus ihmisen käyttöön. Kussakin osiossa on lisäksi interaktiivinen toimintaosa.

Näyttely on alankomaalaista alkuperää. ”Hands on” -näyttelytekniikka, eli erilaiset interaktiiviset – sekä sähköiset että manuaaliset pelit – ovat Heurekaalle tyypilliseen tapaan keskeisessä asemassa. Jääkarhun tassua imitoivat lumikengät, mustekalan työntövoimaa simuloiva pumpaus ja takiaisen piikkejä jäljittelevät tarrakiipimet innostavat pikkuväkeä uuteraan kokeiluun.

Kaksipuolinen rakenne on hauska. Jäimme tosin miettimään sitä, miten rakenne olisi toiminut toisinpäin: ensin tarjolle sovellus, josta pitäisi arvailla mitä sen taustalla on. Kenties tarjoutuisi parempi mahdollisuus oivallukseen, toisaalta on mahdollista, että tieto jäisi puuhasteluilta kokonaan tutkimatta.

Loismyrkkyjä ja liima-aineita

Varsinaisen pääilmiön oheen on koottu esimerkkieläimistä kiinnostavaa tietoa. Apinat esimerkiksi käyttävät kasveja ja eläimiäkin rohtoina niin sisäisesti kuin ulkoisesti. Kasvien myrkyillä voi poistaa loisista suolistosta tai helpottaa ummetusta. Tästä oli myös hauska demonstraatio, jossa vaivojaan valittavalle apinalle piti syöttää oikean värinen pallo olon helpottamiseksi. Tässä teoria ja demo ehkä toimivat parhaiten yhteen, joskin jonkinlainen aikuisten ohjaus oli siinäkin paikallaan. Kiintoisa oli myös video, jossa apina ruiskutti myrkyllisestä toukasta turkkiinsa suoja-ainetta. Näyttelyyn ei ehkä ollut ehtinyt tämän keksinnön nykysovellus: koirien myrkkypanta punkkeja vastaan.

Linnut käyttävät yrtejä aromaterapeuttiseen tapaan, vuoraamalla pesänsä esimerkiksi timja-

millä. Aromaterapoidut pesät tuottavat enemmän jälkeläisiä kuin kontrollit. Tämä on sikäli kiintoisaa, että ihmisillä aromaterapia kuuluu vaihtoehtolääkintään, sillä sen vaikutuksista ei ole paljon tieteellistä näyttöä.

Interaktiivisia demoja on näyttelyssä kymmenkunta. Lisäksi suppeammassa muodossa esitellään näyttelyn takaosassa muun muassa suojautumista eliökunnassa sekä mielenkiintoista tietoa liima-aineista ja luun lujuuudesta. Tässä osiossa on paikoin hankaluutena pienikokoisten tekstien sijainti melkein lattiatasossa. Näyttelyn takaosaan on vielä koottu sisältöä ikään kuin tietosanakirjoiksi. Näiden ”kirjojen” tietotekniikka on kiitettävän selkeää ja helpokäyttöistä. Ongelmana on, että yleisö ei ohjaudu tähän näyttelyn osaan kovin helposti.

Pikkuvirheitä

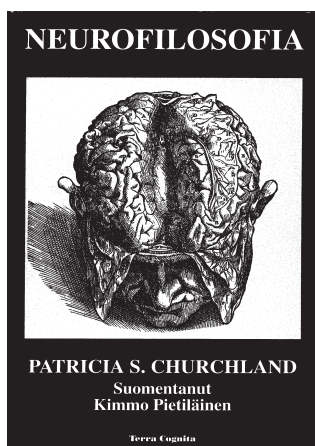
Kiertonäyttelyille on ominaista, että niissä on vaikea saavuttaa samanlaista tilaan sukeltamisen tuntua kuin parhaimmillaan oli taannoin vaikkapa Heurekan ”Muinaiset kulttuurit” -näyttelyssä. Kopiointi-näyttelyn ”teltassa” pyörivät videot luovat vahvimmin tunnelmaa, kun ympäröivä häly jää vähemmäksi.

Muutama virhe näyttelyn teksteihin oli pujahnut. Lepakoista todettiin, että ne eivät levitä rai-votautia, vaikka varsinkin etelämpänä näin juuri tapahtuu. Kotoisista lajeistamme korvayökkö oli käännetty suoraan pitkäkorvapakoksi.

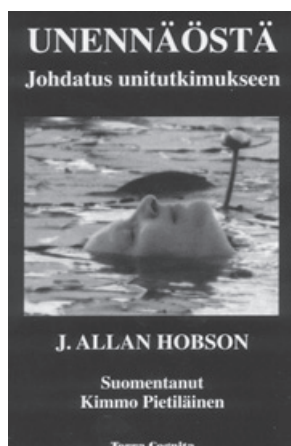
Käytännön taustalla olevan ilmiön välittäminen lapsille on haastava tehtävä aikuisille. Parhaimmillaan se voi johtaa onnistuneeseen jaettuun näyttelykokemukseen. Tämä tulee esiin esimerkiksi näyttelyn videoissa. Niiden äärellä on helppo viihtyä, mutta vasta tekstin lukeminen avaa kuvan teoreettisen puolen – ja videoiden tekstit ovat englanniksi.

Kirjoittajista Petri Nummi on riistaeläintieteen yliopistonlehtori Helsingin yliopistossa ja Outi Nummi FM ja vapaa kirjoittaja.

Parasta suomalaista tietokirjallisuutta

Patricia S. Churchland,
Neurofilosofia, 952-5202-81-X, 520 sivua,
ovh € 50

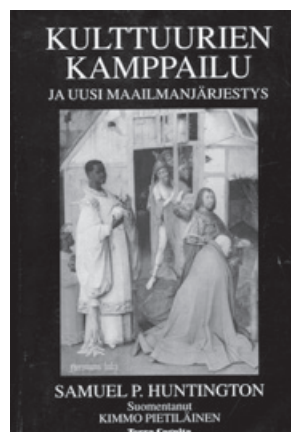
J. Allan Hobson,
*Unennäöstä – Johdatus
unitutkimukseen*,
952-5202-80-1,
200 sivua, ovh € 30

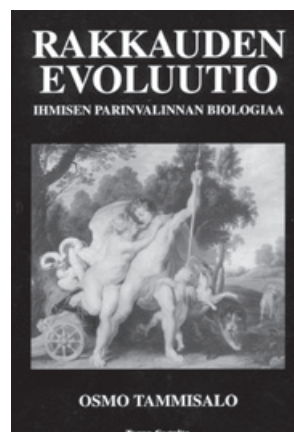
Joseph Le Doux,
*Synaptinen itse – Miten
aivot tekevät minusta
minun*, 952-5202-57-7,
440 sivua, ovh. € 40

Jared Diamond,
*Romahdus – Miten
yhteiskunnat päättävät
tuhoutua tai menestyä*.
952-5202-84-4,
604 sivua, ovh € 50

Samuel P. Huntington,
*Kulttuurien
kamppailu ja uusi
maailmanjärjestys*,
952-5202-72-0,
473 sivua, ovh € 35

Osmo Tammisalo,
*Rakkauden evoluutio –
Ihmisen parinvalinnan
biologiaa*,
952-5202-89-5,
499 sivua, € 40

Hyvin varustetuista kirjakaupoista tai suoraan kustantajalta

Terra Cognita

Ruukinlahdentie 7 B 22, 00200 Helsinki
puh. 09-2289 0822, fax 09-2289 0820
www.terracognita.fi